

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[a]e Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

5. De confirmatione, vnctione, consecratione, & coronatione Imperatoris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

& electio tametsi à minori parte, in eo casu vim, & locum habet, iuxta illud, quod legitur in cap. Dudum. 1. de elect.

Quæres etiam, An quando Electores vnum aliquem ex ipsis delegerint, electus numerari queat inter eligentes? Ratio dubitandi est, quia nemo seipsum eligere potest, ait Glossa in cap. Per nostras. de iure patronatus. Respondeo, cum Abbate in cap. Licet. & cap. Cum in iure, de elect. & consil. 2. par. 2. esse numerandum, ita vt numerum augeat, & maiorem partem eligentium constituat, neque enim hic seruanda est formula in cap. Quia propter, de elect.

Sexto quæritur, Electoribus negligentibus suum officium & munus, ad quem potestas eligendi eo tempore deuoluitur? Respondeo, cum Glossa in c. ad Apostolica, de sent. & re iudic. in 6. ad summum Pontificem deuolui, & id ratio ipsa ostendit, quia potestas eligendi accepta est, vt supra diximus, à Romano Pontifice, ergo ex culpa Electorum, ad eum redit, ex quo deriuata est. Hoc tamen locum habet, vt docet Abbas in cap. Venerabilem, de elect. & Cardinalis in Clem. 1. de iur. iur. & Glossa in cap. predicto ad Apostolica. cum Electores ad Comitatus, vocati, admoniti, & expectati renuunt eligere Regem, vel negligunt: nam cum certum tempus ad eligendum iure non sit constitutum, eius admoneri debent Electores. Negligentia enim proprie dici non potest, cum tempus definitum non est. cap. Ex parte, de concess. prebenda.

Septimo quæritur, Quem gradum dignitatis habere debeat is, qui in Regem Romanorum eligendus est? Respondeo, nullum gradum in iure Canonico esse: sufficit enim, vt qui eligendus est, dignus ille sit & idoneus. Vnde eligi potest Dux, Marchio, Comes, vel alius quilibet princeps, vel minori etiam in dignitate constitutus: imo etiam priuatus quispiam, vt ait Castaldus in lib. de Imperatore quest. 9. Et potest eligi filius proxime post patrem, eodem auctore.

C A P. V.

De Confirmatione, Vnctione, Consecratione, & Coronatione Imperatoris.

Primo quæritur, An electus in Imperatorem, facta electione, debeat iure communi confirmari? In Clem. 1. de iur. iur. legitur, electum in Regem Romanorum examinari, & approbari à summo Pontifice. Idem etiam colligitur ex cap. Venerabilem, de elect. vnde Cardinalis in Clem. 1. predicta ait: electum in Regem Romanorum, approbationem accipere à Romano Pontifice, confirmationem non item: quia iura tantum dicunt approbari debere, non autem confirmari. Nam approbatio & confirmatio, diuersæ dux res sunt: confirmatio enim indiget superioris auctoritate, non autem approbatio. Sed reuera, non est quod negemus, electum in Regem Romanorum esse à Romano Pontifice confirmandum, vt docet Augustinus Triumphus, de potestate Papa, q. 38. art. 11. Ant. omni. 1. par. tit. 2. cap. §. 12. Item Glossa in cap. Legimus, distinct. 93. in verbo, Imperatorem, aperte dicit, electum Imperatorem confirmari à Summo Pontifice. Fatemur ergo, confirmationem & approbationem alias quidem in iure differre, vt confirmatio fiat auctoritate superiorum; approbatio priuatorum, vel inferiorum, teste Baldo in l. Barbarius, ff. de offi. praetoris. & colligitur ex l. Immunitates. C. de Agriculis, & Censibus, lib. 11. Cæterum in presenti negotio, hæc duo verba confunduntur, vt patet ex cap. Venerabilem, de elect. §. obiectioni, vbi primum legitur: approbando Regem, & postea, confirmando. Potest autem Romanus Pontifex electum in Regem confirmare per Legatum vel Nuncium ad id specialiter destinatum: vt ait Castaldus, in lib. de Imperatore, q. 17. Item antequam is qui eligitur, electionem acceptam & ratam habeat, electus dici simpliciter non potest, sed nominatus, vel designatus tantum: quamuis hæc duo sæpe confundi soleant.

Secundo quæritur, An electus in Regem Romanorum

facto oleo perfundi debeat? Respondeo, ex Clem. 1. de iur. iur. & ex cap. Venerabilem, de elect. constare cum vngi. Debet autem vngi à Summo Pontifice, vt ex eisdem locis colligitur. Si reges, quo oleo vngendus sit? Augustinus Triumphus de potestate Papa, q. 38. art. 2. ad finem, ait oleo Chriftimatis deliniri. Sed verius est, cum oleo quidem sacro, sed non Chriftimate perungi: nam in cap. 1. sacra Vnctione, §. vnde, ad finem: legitur Pontifices vngi Chriftimate, sed reges oleo: at differt Chriftina ab oleo, quod Chriftina cõficitur ex oleo & balsamo; oleum vero sacrum, balsamo admixtum non est, cap. 1. de Sacra. non iterum. & cap. 1. de sacra Vnctione. Si item quæras, in qua parte corporis vngatur Imperator? Respondeo, Pontifices vngi in capite, at Imperatores in brachio dextro, siue humero, siue carmo. cap. 1. de sacra Vnctione. §. Vnde, ad finem. Nam his partibus designatur potissimum principatus, iuxta illud Isa. 9. & factus est principatus super humerum eius. Vngitur vero Imperator in brachio, vel humero dextro, quamuis nihil expresserit de brachio dextro, quoniã dextra manus fortior, honorabilior & dignior est. Item vngitur signo Crucis impresso: quia per Crucem est victoria nostra. Præterea vngitur in æde S. Petri ad Altare S. Mauritii, vt dicit liber sacrar. Caremonia. scilicet. 5. cap. 3. quem citat Castaldus de Imperat. q. 24. num. 1. Fuit enim S. Mauritius inclytus miles, dux Legionis Thebææ, qui martyrium passus est, sub Diocletiano & Maximiano. Quæres itidem, An electus in Regem Romanorum vngi ab alio, quam à Romano Pontifice possit? Respondeo, iure communi Canonico, non vngi nisi à Romano Pontifice. Augustinus Triumphus de potestate Papa, q. 38. art. 2. idque colligitur ex Clem. 1. de iur. iur. illis verbis: A quo (Romano Pontifice) auctoritatem acceperunt, & infra: Petendi à nobis per nostras manus sibi vñctionem impendi. Item, ac dicentes vñctionem, &c. sibi per manus nostras debere concedi. Et cap. Venerabilem, de elect. dicitur: Ad nos spectat, qui eum inungimus. Et postea: Nos inungere. Item, postquam à nobis vñctio.

Cæterum priuilegio & mandato Romani Pontificis, præsertim absentis, potest electus in Regem Romanorum oleo ab alio deliniri. Vnde Cardinalis in Clem. 1. de iur. iur. dicit à Cardinali Hostiensis ex priuilegio Pontificio vngi. Hostiensis, & eum securus Ioannes Andreas in c. 1. de elect. aiunt, per Cardinalem Hostiensem absente Pontifice, ex antiqua consuetudine Imperatorem inungi. Idem refert Abbas predicto in cap. Venerabilem. Hinc est, vt Imperator sacratissimus dicatur, quia sacro oleo delinitur.

Tertio quæritur, An electus in Regem Romanorum, communi iure consecratus? Respondeo consecratus, vt colligitur ex Clem. 1. de iur. iur. & ex c. Venerabilem, de elect. qua etiam ratione vocatur merito sacratissimus: & sicut cum Romanus Pontifex vngit, sic etiam ipse suis manibus consecrat. Sed in quonam differt Imperatoris consecratio ab vñctione? Respondeo, vñctionem fieri oleo sacro, consecrationem vero sine oleo, solum, quia summus Pontifex super eum manus imponit, adhibitis certis quibusdam precibus, quibus Dei nomen & auxilium inuocatur: quemadmodum etiam sine oleo res quædam in Ecclesia precibus sacrantur. Aliter vero presbyteri & Episcopi consecrantur, nam presbyteri sacrum Ordinem recipiunt, Episcopi itidem accipiunt sacram potestatem certa quædam sacramenta conferendi, qua presbyteri carerent. Sunt qui putant, Imperatorem per consecrationem sacrum Ordinem recipere, & Subdiaconum fieri. Sed Glossa in cap. Valentinianus, distinct. 63. in verbo (secundum ordinem meum) que verba sunt ipsius Imperatoris, ait, ex hoc verbo, dixerunt quidam, quod Imperator debeat habere Ordinem: sed non est verum, quia habet militarem characterem 1. quest. 1. cap. Quod quidam, §. si forte. Gerit tamen officium Subdiaconatus, quando ministrat Episcopo. Sic ibi in Glossa ibi. & Abbas in cap. Venerabilem, de elect. dicit, hanc Glossam esse communi cõsensu receptam: nam hoc idem, cum Glossa docent Cardinalis in Clem. 1. de iur. iur. Speculator in si. de legib. §. Nunc ostendendum, vers. 29. vbi ait,

Impe-

Imperatorem vñctum, consecratum, & coronatum, non esse sacerdotem, nec subdiaconum, imo nec officio subdiaconi fungi, cum ministrat Episcopo, in quo vltimo, prædictæ Glossæ contradicit. Sed *testis Castaldo in lib. de Imperatore g. 29. num. 4.* alii Glossam approbant, dicentes Imperatorem veste subdiaconi indutum inseruire Romano Pontifici sacris operanti, præsertim in die Natalis Dominici, si in vrbe & curia Romana Imperator præsens sit, & in matutinis precibus, quæ in nocte Natalis Dominici decantantur, si in eis adsit, septimam Lectionem sub Euangelio: *Exiit edictum à Cesare Augusto*, publice cantare. Quidquid sit, certi iuris est, Imperatorem inter laicos censeri in cap. *Vbinam, distinct. 96.* Nec sacrum vllum ordinem habet, qui est matrimonio coniunctus, In libro *sacrarum ceremoniarum primo, sectione 5. cap. 3. ut citat Castaldus loco præfato.* legitur Imperatorem à Canonico S. Petri in Canonicum, & fratrem admitti: & post coronationem, recipi quoque in Canonicum, & fratrem à Canonico S. Ioannis Lateranensis.

Quarto quaeritur, An electus Imperator iure debeat coronam accipere? Respondeo, Imperatorem electum, vñctum, & consecratum, vt hæcenus dixi, coronam auream à Romano Pontifice accipere: *vt constat ex cap. Venerabilem, de elect. Et Clem. 1. de iurisdictione.* Glossa in prædicta *Clement. in verbo, vestigiis*, ait Imperatorem electum, triplici corona exornari, ferrea, argentea, & aurea, *Ferream accipit*, inquit, *Aquisgranum à præfule Colonienf: qua corona significat fortitudinem, qua vincere debet infideles, & rebelles conculcare.* *Secunda, est argentea: quam cum primum est in Italiam ingressus, recipit à Mediolanens. Archiepiscopo in villa Modociensis eiusdem diocesis, vel in adu S. Ambrosii: qua corona, inquit, designat munditiam mentis, & nominis claritatem, qua præditus esse debet Imperator.* *Tertia est aurea, qua per Papam Romæ in Ecclesia S. Petri ad altare S. Mauricii ordnatur.* Sic illa.

De hæc triplici Imperatoria corona iuris vtriusq; Doctores multa prodiderunt, quæ extant apud *Castaldum de Imperatore, quest. 33.* Quidam eorum senserunt, triplicem coronam Imperatorem accipere exemplo Romanorum Imperatorum, quibus tributū soluebat ex triplici metalli genere, videlicet ex ære, argento, & auro. Alii dixerunt, triplici corona Imperatorem donari, quia imperat tribus mundi partibus, scilicet Europæ, Africæ & Asiæ. Auctor libri *de sacris ceremoniis, cap. vlt. sectio 5. lib. 1. sub rubrica, de triplici Imperatoris corona* vulgarem esse, ait, opinionem, dicentem, triplicem coronam Imperatorem accipere. [Et licet Clarissimus, inquit, Iuriconsultorum suo tempore Baldus super hæc re opusculum ediderit, mystica metallorum significatione solertissime interpretando; tamen fabulæ sunt, & olim Romanorum Imperatores nulla coronatione aurea vñ fuerunt: quamuis Cæsar auream accepit. Coronantur itaque Imperatores variis coronis, pro varietate regnorum quibus præstant: & Federico primo quinque coronæ aureæ datæ sunt, Prima ratione regni Francorum, Aquisgranum, Secunda, ob regnum Germaniæ, Ratisbonæ. Tertia, ob regnum Longobardicum, Papiæ: Quarta, ob Imperium Romanorum, Romæ: Quinta, ob regnum Italicum, Modociæ: auream tamen temper accipit Imperator, secundum Orthodoxum Frisingensem Episcopum, virum doctum, qui scripsit historiam suorum temporum, Romanorum. Itaque Imperator ob Romanum imperium, vnam tantum coronam accipit, & Romæ, & à Romano Pontifice: alias vero coronas alibi, pro varietate regnorum, in quibus dominatur.] Sic ille. Certe ille auctor non dicit, fabulam esse, triplicem coronam Imperatoriam: sed fabulas esse, Allegoricas interpretationes iurisperitorum de triplici Imperatoris corona.

Quidquid senserint ac dixerint iuriconsulti, qui aliquando sunt historiariarum ignari, tres coronas accipit Imperator, *testis Sigonio lib. 7. de regno Italia,* tanquam imperii insignia: quarum accipiendarum ratio olim talis fuit:

Mortuo Rege, Principes & Episcopi Germaniæ, Aquisgrani conuenientes legitimis suffragiis regem Germaniæ aliquem ex suo corpore designatum, in folio Caroli Magni locabant, quod erat in aula Basilicæ S. Mariæ ab eo constructa, atque singuli apud eum Sacramenta dicebant. Ex aula inde in Basilicam descendente, Archiepiscopus Moguntinus, cum Clero occurrens excipiebat: ac populo frequenti Regem à Deo ac Principibus electum ostendebat. Populus porrectis manibus, & clamore sublato, nouo Regi fausta & prospera omnia precabatur. Inde Antistes, cum Rege progrediebatur ad Aram, super quam Regia insignia posita erant, atque ei primum gladium cum baltheo, deinde armillas cum chlamyde; tum sceptrum cum baculo porrigebat; ac demum oleo sacro perfusum, corona imposta consecrabat: inde excelso inter duas columnas in folio collocabat, vnde facile ab omnibus videri, & ipse videre omnes posset: ac diuinis laudibus cantatis, in regiam adducebat. Ibi Rex solemnem cum Episcopis ac proceribus epulum celebrabat, atque singulis pro cuiusq; dignitate donabat. Cæterum coronam Germanicam in omnibus Commentariis argenteam fuisse inuenio: Luitprandus etiam auream fuisse negat: sed auream prodit is, qui huius totius ceremoniæ est auctor Witichindus. Consecrationis autem ius ad Moguntinum Antistitem, qui Germaniæ Metropolitanus, & Regni Cancellarius erat, delatum est, quamuis Treuerensis id munus sibi conuenire contendere, quod Ecclesia sua cæteris antiquitate præstaret: Colonienfis vero, quod ea consecratio in suis finibus fieret. Rebus inde Germaniæ per solemnes conuentus compositis, ad regnum Italiæ, quod post hæc tempora, cum regno Germaniæ iunctum fuit, suscipiendum veniebat: vbi vero venturus erat, nuncios præmittebat, more iam tum à Francis instituto, qui ciuitatibus aduenturum Regem nuntiarent, ac sacramenta redderent, & feuda exigerent, aliaque aduenienti Regi debita officia indicerent. Italiam autem ingressus, recta Mediolanum adibat: ibi vero condito die in Ambrosianam ædem procedens, Archiepiscopo rem diuinam facienti, regis depositis vestibus, & Subdiaconi assumptis, ministrabat. Qua rite peracta, Archiepiscopus sacro ipsum oleo inungebat, atque ad reliqua insignia, ferream ei coronam imponebat, ipsum solemnem adigens sacramento, se Italiæ iura in perpetuum pro viribus tutaturum: tum vero omnes Magistratus atque dignitates vacabant in ciuitatibus. Rex autem adhibito Colonienfi Archiepiscopo, qui regni Italiæ Cancellarius erat, ex Legum scriptis, & Iuriconsultorum iudicio de rebus omnibus cognoscebat. Itaque ad Padum descendens, in campo quodam, qui Roncaliæ dicebatur, non longe à Placentia considebat, ibique castra in hunc modum faciebat. Loco aut natura plano, aut si inæqualis esset, manu atque opere complanato, vallum in orbem, aut in quadrum ducebatur. Fabrorum, opificum, mercatorum turba ad vñs necessarios sequens exercitum cum suis tentoriis & tabernis, si quadrata erant castra, suburbiorum, si rotunda, muri exterioris speciem afferebat. Intra castra, vicis apte distinctis vias dirimebant, plateas & portus effingebant, vt quasi vrbs quædam repentina existeret. In medio, Regis tabernaculum locabatur, templo simillimum, circaque Principes, vt quisque dignitate præstabat, tentoria sua figebant. His castris locatis, Rex ad stipitem præaltum scutum suspendebat, eoque omnes feuda habentes ad excubias regi ex instituto agendas, per præconem publicum euocabat, eademque ratione qui in comitatu eius Principes erant, singuli singulos sibi adductos valuafores citabant citabat: postredie qui non affuisset, feudo multabatur. Inde conuentu instituto ciuitatum Legatos, vel gratulantes excipiebat; vel excusantes, aut exposculantes audiebat, atque eorum controuersias Iuriconsultis adhibitis cognoscebat, ac leges, si erat opus, ferebat. Erat autem moris, vt primos dies in iure dicundo consumeret, alteros paci inter ciuitates con-

stituen-

stituenda dicaret, extremis iura feudorum cognosceret, ac nouis legibus stabiliret. Conuentu peracto Romam, ad tertiam Imperii coronam accipiendam, ipso Archiepiscopo deducente pergebat: singula in itinere ciuitates, cum facultis, & faultis clamoribus occurrentes, debita obsequiorum officia enixe præstabant. Si minus, aut pecuniaria pœna multabantur, aut privilegijs priuabantur, aut armis ad officium redigebantur. Vbi Romam accesserat, relicto in pratis Neronianis exercitu, Leoniam urbem ingrediebatur, atq; ad Pœtificem, qui ipsum ex composito in gradibus Basilicæ Vaticanæ operiebatur, adorandum veniebat, atq; ad confessionem S. Petri deducto, supplicem ad Deum orationem habebat. Pontifex sacris operatus, ipsum ab Episcopo Mediolanensi oblatum, ac Diaconi vice functum, sacro oleo perungebat, digito anulum inferebat, ensen nudum tradebat, & capiti coronam auream imposita, sceptrum Imperatorum porregebat. Ille tactus Euangelijs, perpetuum ac constantem te fore Ecclesiæ Romanæ, ac totius reipublicæ Christianæ defensorem, nouo sacramento sese obligabat. Deinde ab utroque ad Basilicam Lateranensem adibat, atque ibi reliquum ceremoniarum absoluebat. Itaque ab hoc tempore Rex Germaniæ fuit, idem etiam regnum Italiæ, & Occidentis imperium tenuit; ac propterea tres coronas accepit; vnam Germaniæ, argenteam, Aquiligrani ab Archiepiscopo Moguntino: alteram, in Italia, ferream Mediolani ab Archiepiscopo: tertiam Imperii, auream Romæ à Pontifice. Neque ante Pontificis consecrationem, Augusti, aut Imperatoris nomen usurpauit, sed Rex Germaniæ atque Italiæ, siue Rex Romanorum, & Imperator designatus appellatus est. Annos autem regnorum, & imperii, à diebus numerabant, quibus coronas Aquiligrani, Mediolani, & Romæ cepisset: quod ex diplomate eorum apparet. *Hæc omnia ex Sigonio in eo loco, quem superius allegauit.*

Porro coronam ferream, quæ Imperatoriam tanquam Regi Italiæ imponitur, Theodelinda Regina Longobardorum, vxor Agilulphi Regis instituit. Nam *vt Annales Mediolanenses referunt Sigonio in lib. 1. de Regno Italia, testantur*, hæc Regina studiis pacis intenta, & Catholicæ religionis studiosa, oppidum olim Moguntiarum, tunc vero Medæciam appellatum, quod duodecim millibus passuum aberat à Mediolano, nobilitauit, quia & Regiam ibi magnificam condidit, & Regiæ Basilicam nobilissimam addidit, S. Ioannis Baptistæ nomine consecratam: & constituit, vt Reges Longobardorum coronam ibi ferream acciperent. Referunt in eisdem Annales, Mediolanensem Archiepiscopum eo iure à Gregorio Magno decoratum, vt vacante Italiæ regno, ipse post quatuordecim dies suffraganeorum suorum Concilium aduocaret, atq; ex eorum sententia Regem constitueret, eumque corona ferrea à Theodelinda instituta redimeret. Addunt etiam coronam illam, auream quidem fuisse, sed circulo ferreo interiore intextam. Vnde post ferreæ coronæ nomen in regno Italico Longobardorum accepit. Ea corona decorari Reges Longobardorum consueverunt. Deinde vero cum Carolus Magnus deuictio desiderio Rege, regnum Longobardorum cepisset, corona ferrea Modæciæ coronatus est: quod deinde omnibus Italiæ Regibus solemnne fuit. Vnde ea corona redimiti, reges Italiæ vocabantur, non Imperatores, vel Augusti. Et cum olim Modæciæ coronarentur, postea corona Mediolanum est translata. Et ideo Mediolani eam nunc accipiunt, qui reges Italiæ eliguntur. Carolus item Magnus rex Francorum Germaniam bello vicit, accepit, & in ea multis templis extractis & magnifice dotatis, corona argentea Aquiligrani redimitus est: & instituit, vt reges Germanorum, qui deinde succederent, ea corona Aquiligrani donarentur: & ita postea factum est, vt eam coronam Germaniæ reges Aquiligrani à Colonia præfule: quamuis olim à Moguntino Archiepiscopo susceperent, *vt ex PPitichindo dixit superius Sigonius*. Idem etiam Carolus anno salutis humanæ

801. in die Natalis Domini a Leone Tertio Pontifice Romano Imperator Occidentis est constitutus, vt Ecclesiam Romanam, & rempublicam Christianam contra hæreticos Schismaticos, & alios Christiani nominis hostes defenderet. Et ita tanquam patronus, tutor, & protector Ecclesiæ factus coronam auream Romæ ab eodem Leone Tertio cum summa totius populi Romani lætitia accepit, & ex eodem tempore solempne fuit, vt Imperatores corona aurea Romæ à Pontifice exornarentur. & hæc de triplici corona Imperatoris.

Quinto queritur, Quibus Imperatores fuerint hætenus Romani Pontificis auctoritate coronati? Respondeo, sequentes.

Carolus Magnus, Anno Domini 801. in die Natalis Domini, *vt paulo ante dixi*, à Leone Tertio Romæ in ædes sancti Petri chlamydem Augustalem, & coronam auream accepit: quo facto, populus vniuersus ter exclamauit: *Carolo Augusto à Deo coronato, Magno, & piissimo Imperatori Romanorum, vis a, & victoria*. *Aymonius lib. 5. Rhegino lib. 2. Frisingensis lib. 5. Sigonius de regno Italia lib. 4.*

Ludouicus Pius, Caroli Magni filius, vinctus, consecratus & coronatus est à Stephano Quarto Remis in Gallia, Anno 816. *Aymonius lib. 5. Rhegino lib. 2. Frisingensis lib. 5. Sigiber. in Chronico. Sigon. lib. 4.*

Lotharius filius Ludouici Pii, coronatus est Romæ à Paschali Primo. Anno 823. *Aymonius, Rhegino, Frisingensis, Sigiber. Sigonius lib. 5. supra citati.*

Ludouicus Secundus Lotharii filius coronatus est Romæ, in Basilica sancti Petri à Sergio Secundo. Anno 844. *Aymonius, Rhegino, Frisingensis, Sigiber. & Sigon.*

Carolus Caluus filius Ludouici Pii, frater Lotharii Imperatoris, patruus Ludouici II. coronatus est Rom. in æde S. Petri à Ioanne VIII Anno Dom. 876. *Aymonius lib. 5. Rhegino lib. 2. Frisingensis lib. 6. Sigon. lib. 3.*

Ludouicus III. cognomento Balbus, filius Caroli Calui, coronatus est Lugduni in Gallia à Ioanne VIII Anno 878. *Aymonius lib. 5. Rhegino lib. 2. Frisingensis lib. 6. Sigon. lib. 5.*

Carolus cognomento Crassus, filius Ludouici Regis Germaniæ, & nepos Ludouici Pii, patruelis Ludouici Tertii Bulbi, coronatus est Romæ in æde S. Petri à Benedicto Octaui. Anno 881. *Aymonius, Rhegino, Frisingensis, Sigiber. & Sigon.*

Arnulphus filius Carlomanni ex concubina, nepos Ludouici Regis Germaniæ, coronatus est Romæ in æde S. Petri à Formoso Pontifice Romano Anno 896. *Rhegino lib. 2. Frisingensis lib. 6. Sigiber. in Chronico, Sigon. lib. 6.*

Ludouicus Quartus filius Bolsonis, in Prouincia Regis, ex vxore Himmingarde filia Ludouici Pii, & sorore Caroli Calui, coronatus est Romæ in æde S. Petri à Benedicto Quarto Anno 901. *Rhegino lib. 2. Frisingensis lib. 6. Sigon. lib. 6.*

Otho Primus olim Saxonie Dux, Germaniæ Rex, coronatus Romæ in æde S. Petri à Ioanne XII. Anno 962. *Frisingensis lib. 6. Sigon. lib. 6.* Antehunc Othonem Primum, & post Arnulphum Imperatorem, Reges Germaniæ fuerunt Ludouicus, filius Ludouici Pii, & frater Lotharii, & Caroli Calui Imperatorum. Conradus, I. Dux Franconiæ, Henricus Dux Saxonie, pater Othonis Primi Imperatoris: Sed Reges Italiæ non fuerunt.

Otho Secundus filius Othonis Primi coronatus est Romæ in Basilica Vaticana Anno 968. à Ioan. XIII. *Frisingensis lib. 6. Sigon. lib. 7.*

Otho III. filius Othonis II. coronatus est Romæ in æde S. Petri à Gregor. V. Anno 996. *Frisingensis lib. 6. Sigon. lib. 7.*

Henricus I. è Duce Franconiæ factus Rex Germaniæ, coronatus est Romæ in æde S. Petri à Benedicto Octaui Anno 1014. *Nauclerus in Chronologia par. 2. Generat. 34. Sigonius lib. 8. de regno Italia.*

Conradus I. I. ex Duce Suetuie, factus est Rex Germaniæ coronatus est Romæ in Basilica S. Petri à Ioanne XX.

anno 1027. *Frising. libr. 6. Naucler. Gener. 35. Sigon. libr. 8. de Regno Italia.*

Henricus III. filius Conradi II. coronatus est Romæ in Æde S. Petri à Clemente II. an. 1047. *Frising. libr. 6. Naucler. Generat. 35. Sigon. libr. 8.*

Henricus IV. filius Henrici III. nepos Conradi II. dum puer esset, creatus est Cæsar anno 1057. Sed non est à Romano Pontifice coronatus: fuit enim hostis & persecutor Ecclesiæ, & Gregor. VII. Pontificis Romani. Contra eum Rodolphus Dux Sueviæ declaratus, & electus est ab Electoribus Principibus Rex Germaniæ, auctoritate Gregorij VII. & ab eo confirmatus Rex Romanorum; sed non est coronatus Imperator: *Naucl. Gener. 36. Sigon. libr. 9.* Item aduersus eum Conradus filius, quem in Regem Romanorum eligendum, & creandum curauerat, ad Romanum Pontificem se contulit, sed non est Imperator coronatus: *Sigon. libr. 9.*

Henricus V. filius Henrici IV. per vim coronatus est Romæ in Basilica Vaticana à Pafchali II. anno 4. quem captiuum abduxerat, cum Clericorum, & ingenti laicorum multitudine, & mortuus est absque virili prole. *Naucler. Generat. 38. Sigonius libr. 10.*

Lotharius II. ex Duce Saxonie factus Rex Romanorum, coronatus est Imperator Romæ in Æde S. Petri ab Innocentio II. anno 1133. *Naucler. in Chron. part. 2. Generat. 38. Sigon. libr. 11.*

Conradus III. Dux Sueviæ, Henrici V. filius, mortuo Lothario, electus est, & designatus Imperator anno 1138. non tamen coronatus à Rom. Pontifice. *Naucler. Gener. 38. Sigon. libr. 11.*

Federicus cognomento Ænobarð. Sueviæ Dux, nepos Conradi III. ex fratre Federico, coronatus est Rom. in Æde S. Petri, ab Adrian. IV. an. 1155. *Naucler. Gener. 39. Sigon. libr. 12.*

Henricus VI. filius Federici I. coronatus est Romæ in Æde S. Petri, à Cælestino III. *Naucler. Gener. 40.*

Otho IV. filius Henrici Ducis Saxonie electus, & deinde confirmatus à Prænestino Episcopo nomine Innocentij III. erat enim eius Legatus in Germania, & deinde coronatus est Romæ in Æde S. Petri, ab Innocentio III. anno 1206. *Naucler. Generat. 41.*

Federicus II. Henrici VI. filius in Regem Romanorum electus, confirmatus est ab Innoc. III. coronatus vero ab Honorio III. anno 1220. *Naucler. Gener. 41.*

Conradus IV. filius Federici II. electus est Rex Romanorum viuentis patris. anno 1237. *Naucler. Generat. 42.* sed non est à Romano Pontifice coronatus, & cum Federicum patrem Innocentius Quartus Imperio priuasset, Principes moniti ab eodem Innocentio, elegerunt Henricum Landgrauium Thuringiæ, & quia breui hic mortuus est, elegerunt Gulielmum Comitem Hollandiæ, viuentis adhuc Conrado Quarto, & deinde occisus est à Frisonibus: mortuo Conrado Quarto, postea per aliquot annos fuit interregnum, dissidentibus inter se Electoribus, quia quidam an. 1257. elegerant Richardum Cornubiæ Comitem, Fratrem Henrici Regis Anglorum, alij vero Alphonsum X. Castellæ Regem: Tandem anno 1273, electus est Rodolphus Comes Habsburgensis, qui fuit pater Alberti I. Ducis Austriæ. Non est coronatus, sed confirmatus à Greg. X. in Concil. Lugdun. ea conditione, vt anno proximo sequenti Romam venires, vnctionem, consecrationem & coronam accepturus. *Naucler. Gener. 41.*

Albertus I. Dux Austriæ, filius Rodulphi I. electus est an. 1299. *Naucler. Gener. 44.* mortuus est an. 1308. non est coronatus.

Henricus Septimus, Comes Luxemburgi accepta corona argentea in Germania, & ferrea in Italia, coronatus est aurea Romæ à tribus Cardinalibus Legatis Clementis V. in Æde S. Ioannis Lateranensis, 1311. *Naucler. Generat. 44.* obiit anno 1313. & postea anno sequenti Electores dissidentes elegerunt Ludouicum Ducem Bavarie, & Fredericum Ducem Austriæ. *Naucler. Generat. eadem.*

Azor. Inst. Moral. Pars 2.

Carolus Quartus, filius Ioannis Regis Bohemiæ, nepos Henrici VI. Imperat. Romæ in Æde S. Petri, coronatus est à Petro Cardinali Hostiensi Legato Innocentij VI. *Naucler. Generat. 35. Sigon. Electores elegerunt contra Carolum, Odoardum Regem Angliæ, sed electionem ille repudiauit. Postea elegerunt Guntherum Comitem, sed breui mortuus est.*

Wenceslaus Caroli IV. filius, Cæsar tantum fuit, non Augustus, nec coronatus Imperator. *Naucler. Generat. 46.*

Robertus ex Comite Palatino, & Duce Bavarie, electus est Rex Romanorum an. 1400. non est Imperator coronatus.

Sigismundus filius Caroli IV. Imper. Bohemiæ, & Hungariæ Rex coronatus Imperator est Romæ ab Eugenio IV. apud S. Petrum, an. 1430. *Naucler. Generat. 49.*

Albertus Secundus, Austriæ Dux, & Bohemiæ, & Vngariæ Rex, gener Sigismundi Imperatoris, fuit Cæsar, & Rex Romanorum electus anno 1438. sed non coronatus Imperator. *Naucler. Generat. 48.*

Federicus III. Ernesti Ducis Austriæ filius, coronatus est Romæ in Æde S. Petri à Nicolao V. anno 1452. *Naucler. Gener. 45.*

Maximilianus Federici III. filius, Cæsar electus, sed non coronatus Imperator.

Carolus V. Philippi Principis Hispaniæ filius, nepos Maximiliani Cæsaris, Federici III. Imperatoris pronepos, coronatus est Bononiæ à Clemente VII. an. 1530. Ferdinandus Rex Bohemiæ, & Vngariæ, frater Caroli V. Imperatoris, Cæsar fuit, non Imperator coronatus.

Maximilian. II. Rex Bohem. & Hung. Ferdinandi Cæsaris filius, Cæsar fuit, non coronatus Imp.

Rudolphus II. Rex Bohemiæ, & Vngariæ, filius Maximiliani Cæsaris, nepos Ferdinandi Cæsaris, Rex & Cæsar est.

Quæres, cur Imperatores coronati non fuerint ij, qui tantum in Cæsares, & Reges Romanorum electi sunt? Respondeo, id factum esse, aut quia commode in Italiam venire non potuerunt; Aut quia in Schismate electi fuerunt, Aut quia bellis, vel alijs negocijs implicati, & impediti intra Germaniam sese continuerunt: & quamuis coronam Imperatoriam non acceperunt, confirmationem tamen à Summo Pontifice habuerunt ij, qui sunt legitima auctoritate delecti. Negant quidam Romani Pontificis confirmationem vlla iuris necessitate requiri; & affirmant quorquor Imperatores eam habuerunt, sponte sua eam à summo Pontifice petijisse, & accepisse. Sed iuri videtur esse consentaneum, vt eam habendam curent, & eam pij & religiosi Cæsares, siue Reges electi petierunt. Sicut enim Rex Romanorum auctoritate Pontificia à Septemuiris eligitur, sic electus eadem auctoritate confirmari debet.

Sexto quæritur, An certo aliquo die coronari debeat Imperator? Durandus in *Rationali Diuinarum Officiorum libr. 6. de Dominica quarta in Quadragesima ad finem*, sic ait: *Hac etiam die Christianus coronatur Imperator, vt semper coronam superna Hierusalem meditetur.* Pro quo facit quod legitur Cantic. 4. *Egredimini silia Sion, & videte Regem Salomonem in diademate: quo coronauit eum mater sua in die dispensationis illius, & in die latitæ eius.* Hæc ibi.

Cæterum cum iure dies certus constitutus non sit, Imperator coronari potest eo die, quo visum Pontifici fuerit: quamuis Nicolaus V. Federicum Imperatorem in Dominica quarta Quadragesimæ, diademate coronauerit. Item Imperatores Romæ, & non alibi redimiti corona aurea à Pontifice consueuerunt. Sed de loco nihil est etiam in iure Canonico constitutum. Et ita liberum est Pontifici, vbicumque voluerit, Imperatorem coronare: & Carolus V. à Clemente VII. annis proxime elapsis Bononiæ coronam auream accepit. Teste Castaldo in *lib. de Imperatore, qu. 35. n. 7.* Bononiæ disputatum est, cum Carolus V. Imperator est coronatus, An alibi potius quam Romæ posset Imperator coronari? quod Cyn^o in *l. Bene à Zeno-*

Hh

ne, C.

ne, C. de Quadrien. prescript. & Baldus in l. ultim. C. de Quadrien. prescript. & Innocentius in capit. Venerabilem, de elect. scriptum reliquerint: Si Imperator loco debito coronam non accipiat, potestatem administrandi recipere potest à Coloniensi Archiepiscopo. Quidam tamen tunc Bononiæ asserunt, non posse Imperatorem alibi, quam Romæ corona aurea redimiri. Sed tandem communi consensu definitum est, ad Imperij substantiam non pertinere, ut Romæ Imperator diadema suscipiat, sed eo loco, quem Romanus Pontifex designauerit.

Septimo quaeritur, An possit Imperator per procuratorem coronari? Respondeo, minime, quia antequam coronam accipiat, vngi, & consecrari debet: sed per procuratorem vngi, sacri que non potest. Si roges, An per Nuncium à Romano Pontifice missum coronari queat? Respondeo, si vnctus prius, & consecratus Imperator sit, posse per Nuncium aliquem coronam accipere ita scilicet, ut Pontifex mittat coronam per aliquem Nuncium, ut eam Imperatori præsul aliquis à Pontifice designatus imponat: non tamen sic, ut Nuncij nomine, & vice Imperator coronetur.

Octavo quaeritur, An Imperator dum diademate coronatur à Romano Pontifice, sese eidem Pontifici, & ecclesie iureiurando obligare debeat? Antonius Rossellus lib. de potestate Pape ait, ad iusiurandum Imperatorem non esse adigendum: tum quia diuino iure compellitur Summo Pontifici, & Romanæ Ecclesie obedire, tum quia iurando, sese Romani Pontificis, ut ille ait, Vasallum, Feudatarium, seu Vicarium esse profiteretur. Verum quidquid ille dicat, tum ex more, tum ex Canonico iure constat, Imperatorem diademate Romæ à summo Pontifice non coronari, nisi prius iuret, se Romanam Ecclesiam, & Christianam Rempublicam tutaturum, atque defensurum. Clement. I. de Iureiurando. vbi formula iusiurandi talis continetur: Ego N. Romanorum Rex annuente Domino, futurus Imperator, promitto, spondeo, & polliceor, atque iuro coram Deo & beato Petro, me de castro protectorem, procuratorem, & defensorem fore summi Pontificis, & huius Sanctæ Romanæ Ecclesie in omnibus necessariis, & utilitatibus suis, custodiendo, & conseruando possessiones, honores, & iura eius, quantum diuino iussus adiutorio fuero, secundum scire, & posse meum, recta & pura fide. Sic me Deus adiuuet, & hac Sanctæ Dei Evangelia: Sic ibi. Item ostendit Pontifex, Imperatores, qui præcesserunt, iusiurandum præstare consueuisse. Et certe in capitulo, Tibi Domino, distinctione 63. Otho I. Imperator iurauit in hunc modum: Tibi Domino Iohanni Papa ego Rex Otho promitto, & iurare facio per Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, & per lignum hoc vniuersa Crucis, & per has Reliquias Sanctorum, quod si permittente Domino, Romam venero, Sanctam Romanam Ecclesiam, & te Rectorem ipsius, exaltabo secundum meum posse, & vitam, aut membra nunquam, neque ipsum honorem quem habes, mea voluntate, aut meo consilio, aut meo consensu, aut mea exhortatione, perdes: & in Roma nullum placitum aut ordinationem faciam de omnibus, qua ad te, aut Romanos pertinent, sine tuo consilio: & quicquid de terra S. Petri ad nostram potestatem peruenierit, tibi reddam: & cuiuscunque Italicum regimen commiserò, iurare faciam illum, ut adiutor tui sit ad defendendum terram S. Petri secundum suum posse. Hac ibi. Iurat igitur Imperator antequam diadema suscipiat à Pontifice Romano, se ipsius Pontificis, & Sanctæ Romanæ Ecclesie perpetuum patronum, propugnatorem, & protectorem futurum.

CAP. VI.

De Potestate Imperatoris, deque Imperij administratione.

Primo quaeritur, An electus in Regem Romanorum, vocetur Imperator, antequam à Rom. Pontifice coronetur? Castaldus, de Imperatore, quaestione quadragesima

quinta, ostendit communem esse vtriusque Iuris Doctorum sententiam, non dici simpliciter Imperatorem, sed designatum duntaxat, vel nominatum, siue electum. Adfect pro hac re Bartolomæum, Baldum, Innocentium, Speculatorem, Angelum, Abbatem, & Ioannem Andream, Felinum, & alios. Et profecto ex capitul. Venerabilem, de electio. & Clementina prima, de Iureiurando, colligitur, electum in Regem Romanorum, dici futurum Imperatorem. Olim cum Germaniæ Regnum cum Italia Regno coniunctum non erat, electi à Principibus Germaniæ in Reges, dicebantur Germanorum Reges, non Reges Romanorum: tales fuerunt post Arnulphum Imperatorem LVDOVICVS Quartus, filius eius, Conradus Primus, olim Franconiæ Dux; Henricus Primus, filius Othonis Ducis Saxonie, & Pater Othonis Primi Imperatoris, At postquam edita est constitutio de septem Electoribus Imperatoris, Germaniæ Regnum fuit semper cum Italia Regno consociatum: ac proinde statim, ut eligebatur aliquis in Regem Germanorum, censebatur pariter electus in Regem Italiae siue Romanorum: sed Imperator non dicebatur, donec à Romano Pontifice confirmatus, vnctus, & consecratus auream coronam acciperet. Hinc orta est diuersa ratio numerandi, & nominandi Imperatores apud Germanos, & apud Italicos scriptores. Germani enim nominant Henricum Secundum, Imperatorem qui Othoni Tertio Imperatori successit: sed Itali verius, & melius appellant hunc Henricum Secundum quidem Germaniæ Regem, sed Primum Imperatorem: quia Henricus Primus, fuit quidem Rex Germanorum, sed nunquam coronatus Imperator. Item, Germani scriptores vocant Conradum secundum eum, qui prædicti Henrici proxime successit: Italici vero, Conradum secundum Regem, sed primum Imperatorem quia Conradus Primus, fuit Germaniæ Rex, sed nunquam à Pontifice Romano Imperij coronam accepit. Eadem diuersitatis ratio secuta est in nominandis Henricis, & Conradis Imperatoribus, qui deinceps consecuti sunt.

Secundo quaeritur, An quamprimum atque electus aliquis est in Regem Romanorum, rite & legitime imperij res administret, ita vt rata sint, & firma, que facit, quamuis nondum sit coronatus à Romano Pontifice, vnctus, sacrat, vel confirmatus? Hanc quaestionem tractauit Oldradus cons. 180. & in vtramque partem multa argumenta congegit, Glossa in Clement. prima, de iureiurand. in verbo, Reges, Albericus, Cynus, Salicetus, & alij in l. ult. C. de Quadrien. prescript. Castaldus de Imperatore, quaest. quadragesima sexta, Augustinus Triumphus, de potestate Ecclesie quaest. 39. Turrecremata in capitul. Legimus distinctione 39. quaest. sexta, Cornutus in consil. 177. volumine primo, & consil. prim. volumine tertio. Eam quaestionem publice olim disputauit Iacobus Arena, qua in disputationem inferuit Cynus in leg. Bene à Zenone, C. de Quadrien. prescript. & teste Alberico in leg. prædicta, Bene à Zenone. tempore Iohannis 22. & Benedicti XII. & Ludouici Bavari, electi in discordia Imperatoris, agitata est magnopere hæc controversia: & Ludouicus ille Bauarus anno 1338. Constitutionem edidit consilio, ut refert Naucler. volum. 2. Chronogr. generat. 45. quorundam Religiosorum fratrum ex familia Franciscana, quam ad verbum habent Albericus, & ipse Naucler, in qua decreuit, ex sola electione esse verum, & legitimum Imperatorem, & rite, ac legitime eo ipso Imperij res administrare; & contrarium dicentes voluit, vt omni iure, dignitate, & officio priuarentur, & vt tanquam læsæ maiestatis poena punirentur. Addit idem auctor, se in Curia Romana eo tempore fuisse, & Prælatos, ac Doctores tum in Curia, tum extra eam de hac re consultos respondisse, ex sola electione Imperatorem legitimam Imperij administrationem consequi.

In hac igitur quaestione sunt duæ opiniones, quarum vna negat Imperatorem ex sola electione, Imperium administrare posse. Hac sententia solum considerat, quid po-

restatis